

צדקת הצדיק – סימן י'

כל בנין לימודו יהיה על המקרא שצוה ד', וזה יהיה נוכח עיניו, כי על זה הוא דן על מה שצוה השם יתברך בתורתו. ועל זה רמז בראש המשניות דפתח "מאימתי", ו"תנא אקרא קאי" כדמפרש בגמרא (ברכות ב' א). לאורויי דכל משנתו רק אקרא קאי ולא כלימוד חכמה מחכמות. וכמדומה שכך שמעתי גם כן:

(1) מסכת ברכות דף ב.

תנא היכא קאי, דקתני "מאימתי"? ...תנא אקרא קאי, דכתיב: "בשכבך ובקומך" (דברים ו)...

(2) צדקת הצדיק – סימן רנא

...וזה ענין תרומת אדנים, כי תורה שבכתב הוא העמידה לתורה שבעל פה, דלכן פתיחת הש"ס "תנא אקרא קאי", פירוש: שהיסוד הוא המקרא, ועל זה הוא עמידת המשנה. וזהו אדנים למשכן, גם כן הוא היסוד משפע השם יתברך מצד ההשתוות, כשאינו מתחלק עדיין להשגת לבות בני ישראל. וגם זה הוא מצד הכנת בני ישראל בכלל בשוה באמירת "נעשה ונשמע", בזה העשיר לא ירבה וגו', שעל זה נבנה גוף המשכן דשכינת השם יתברך בפרטי לבבות דבני ישראל...

(3) מסכת בבא בתרא דף ח.

רבי פתח אוצרות בשני בצורת אמר יכנסו בעלי מקרא בעלי משנה בעלי גמרא בעלי הלכה בעלי הגדה אבל עמי הארץ אל יכנסו דחק רבי יונתן בן עמרם ונכנס אמר לו רבי פרנסני אמר לו בני קרית אמר לו לאו שנית א"ל לאו אם כן במה אפרנסך [א"ל] פרנסני ככלב וכעורב פרנסיה...

(4) רש"ש (שם)

משמע דאפשר שיהיו בעלי משנה ובעלי גמרא ולא בעלי מקרא... ודלא כאותן ששופכין בוז על מקצת גדולי זמננו בש"ס ופוסקים ואין להם יד כ"כ במקרא...

(5) מי השילוח – ליקוטי הש"ס, מסכת ברכות, ד"ה בגמרא¹

בגמ' תנא היכי קאי דקתני מאימתי ומשני תנא אקרא קאי. היינו שלא נפרד חיבר משניות של רבי בשום פירוד והפרש מתורה שבכתב, רק כמו שהגמ' למדו את התנאים והאמוראים את המשניות ורצו לעמוד על דעת המשניות ופירשו אותם, כן חיבר המשנה היה על תורה שבכתב, בעת שלמד הפסוק "בשכבך ובקומך" אז פי' תיכף זמן קריאת שמע, וכן סידר כל המשניות.

(6) צדקת הצדיק – סימן צ

התורה הוא מפת העולם, כמו שאמרו (בראשית רבה ריש פרשה א' א') במשל דדיפתראות ופינקסאות. וכן ישראל [שהם ואורייתא חד כנודע, כי אור הנפשות דישאל הוא עצמו אור התורה, וכמו שמובא (זוהר חדש שיר השירים כ"ד ב) דיש ששים רבוא אותיות לתורה] שבכל דור הם מפת העולם באותו דור, כפי ההתחדשות שבנפשות מישראל בכל דור, כן התחדשות העולם באותו זמן, וכמו שאמרו (יבמות ס"ג א) אפילו ספינות וכו' בשביל ישראל. וכמו שהנפשות משתנות מדור לדור, כן התורה, והיינו התורה שבעל פה, שמתחדש בכל דור חדשות על ידי חכמי ישראל. ועל ידי כל חדשות התורה שבעל פה יוצא לאור נפשות חדשות מישראל, ועל פיהם נתחדש גם כן ענינים בעולם. וממצב העולם בכל דור נוכל להתבונן על מצב נפשות ישראל שבדור, וכן על מצב התורה שבפיות תלמידי חכמים האמיתיים שבאותו דור. [ולכן אמרו (חגיגה ה' ב) "אֲבָדָה עֲצָה מִפְּנֵים, נִסְרָחָה חֻקְמָתָם" (ירמיה מט, ז) עיין שם ומובן]:

¹ מי השלוח, חלק א, עמ' רכח [הוצאת מישור, שנת תשנ"ה]

7) פרי צדיק – פרשת האזינו, אות ה

...שכן היה בדור המדבר עיקר המספר ששים ריבוא נפשות וכנגדן ששים ריבוא אותיות לתורה כמו שאמרו ישראל ראשי תיבות יש ששים ריבוא אותיות לתורה ואף שאין החשבון מכוון כל אות מתחלק לניצוצות והוא תורה שבכתב. ואחר כך בחידושי תורה שהי' יתברך מחדש הלכה בכל יום (בראשית רבה מ"ט, ב') מתרביץ נפשות ישראל.

8) שפת אמת – פרשת נשא, שנת תרנ"ה²

...וכתיב (תהלים יט, ח) "תורת ה' תמימה". פירוש תמימה שלימות. שיש בכל אות הכל. ולכן אין מוקדם ומאוחר בתורה כי הוא אחדות באלקי אחד...

9) מהרש"א – חידושי אגדות, ברכות דף יז.

גמור בכל לבבך כו'. הכוונה בזה כמ"ש הפלוסופים האלקיים דחייב כל אדם להשכיל בידיעת מציאותו ואחדותו ויכלתו וידיעת דרכיו כו' ית' ב"ה כפי יד שכלו של אדם, אך ע"פ אמונתנו והתורה, וכל מה שנראה לו בשכלו שהוא נגד תורתנו הקדושה לא יאמין בו ויתלה הדבר בקט שכלו...

10) קדושת לוי – פרשת חקת, עמ' שמג-שדמ

"זאת חוקת התורה אשר צוה ד' לאמר" (יט, ב). הכלל, כי טעמי התורה והמצות הם נעלמים מכל האדם, רק האדם צריך לעשות ולקיים כל התורה מחמת ציווי ד' עליו לעשותם ולקיימם. וזהו הרמז "זאת חוקת התורה", כל התורה והמצות הם חוקים אצלנו, כי אין נגלה לנו שום טעם מהמצות, רק עיקר קיום התורה והמצות יהיה מחמת "צוה ד' לאמר", מחמת צווי ד' עלינו לעשות אנו מחויבים לעשותם ולקיימם.

11) דבש השדה – אות נה (הובא לביהד"פ ע"י ר' צבי יחזקאל מיכלזאהן זצ"ל)

שמעתי מאדמו"ר שיחי, ע"פ "וכל חכם לב בכס יבואו ויעשו כאשר צוה ה'" (שמות לה, י). שהכלל הוא, שהחכמה הגדולה שבכל החכמות הוא שלא להיות חכם כלל, רק לעשות כאשר צוה ה' בלי שום חכמה בעולם וד"ל.

12) צדקת הצדיק – סימן צח

כל פסוק של דברי תורה יש בו כח וחיות של אותו ענין שנאמר בו, תדע בתפילין שנאמר "והיה לאות וגו'" (שמות יג, ט) ולא נתפרש איזה פרשה מדברי תורה צריך להיות לאות? וההלכה לכתוב אותם הפרשיות שנאמר בהם זה, מסתמא אותה פרשה שנאמר בה פסוק "והיה לאות וגו'" יש בה אותה ענין כח וסגולה שתהיה לאות. וכיוצא בזה ידוע הרבה ליודעי השמות ובקבלה מעשית כי מכל פסוק יוצא שם המועיל לאותו ענין הנזכר בפסוק. וכן פסוק "שמע ישראל" בו כח הקביעות השמיעה בלב, ולכך צריך שיאמר גם תיבת שמע ישראל. וזה סוד גם כן מה ששמעתי על פסוק "שְׁפָּטֵי צְדִיק, יִדְעוּן רְצוֹן" (משלי י, לב), כי האריז"ל כתב סגולה למי שיצרו מסיתו לאיזה עבירה לדבר בפיו כמה פעמים פסוק הלאו של העבירה על ידי זה ישתנה הרצון. וכן לענין מצוה ודבר טוב:

13) צעטיל קטן – אות ו'-ז' (הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע)

ו. כשיבא לו ח"ו מחשבה רעה מניאוף יאמר כמה פעמים "ונשמרת מכל דבר רע" (דברים כג, י) ויהרהר אז בדרשות חז"ל שדרשו עליו (כתובות מו א) שלא יהרהר אדם ביום ויבא לידי קרי בלילה ולא יניח ח"ו לשהות המחשבה רעה במוחו שלא לטמאות שכל העליון ח"ו:
ז. כשיבא ח"ו לידו בהזדמנות כנגדו הסתכלות רעה ח"ו כגון בהמה וחיה או עוף שנוקקין זה לזה או טפח מגולה באשה במקום ערוה או בצורת אשתו נדה וכיוצא בהן יאמר תיכף ומיד הפסוק "ולא תתורו אחרי לבבכם" (במדבר טו, לט) ולא יטמא את שכלו ח"ו:

² וע"ע בשפת אמת לחנוכה (תרנ"ז) ושבעות (תרנ"ו)